

Valtioneuvoston periaatepäättös kulttuuriperintöstrategiasta 2023-2030

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 21.08.2025 § 60
46/12.03.00/2022

Valmistelija

sivistysjohtaja petri.kakonen@karkola.fi puh. 044-770 2130

Kulttuuriperintöstrategiassa tarkastellaan ensimmäisen kerran Suomessa kulttuuriperintöä kokonaisvaltaisesti: sitä on kaikkialla ja se on osa jokaisen elämää. Kulttuuriperintö voi olla aineellista, aineetonta tai digitaalista tai se voi liittyä kulttuuri- tai luonnonympäristöön.

Tavoitteena on, että kulttuuriperintöä arvostetaan ja sen suojelu ja vaaliminen on kaikkien yhteinen tehtävä. Strategian visiossa korostetaan kulttuuriperinnön merkitystä yhteiskunnan voimavarana ja ihmisten elämänlaadun parantajana: kulttuuriperintö toimii siltana ihmisten välillä ja tarjoaa ratkaisuja kestävän tulevaisuuden rakentamiselle. Keskeisiä arvoja ovat kestävyys, moninaisuus ja yhdenvertaisuus. Läpäisevänä arvona on myös vastuu kulttuuriperinnön säilyttämisestä tuleville sukupolville.

Strategiassa otetaan kantaa kulttuuriperinnön mahdollisuuksiin osallisuuden lisäämisessä, kulttuurisen moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden tunnistamisessa sekä kestävän kehityksen edistämisessä. Strategiassa korostetaan osaamisen, koulutuksen ja tutkimuksen sekä luotettavan tiedon merkitystä sekä kuvataan kulttuuriperintöön liittyviä taloudellisia mahdollisuuksia ja tarpeita.

Strategiassa on neljän teemakokonaisuuden alla 16 tavoitetta, jotka sisältävät 54 toimenpidelinjausta.

Kulttuuriperintöstrategian lähtökohdat

Kulttuuriperintö liittyy kaikkeen ympärillämme ja se on osa elämäämme. Tämä on myös kulttuuriperintöstrategian laatimisen perusta.

Strategiassa kulttuuriperintöä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti. Lähtökohtana on monimuotoisen aineellisen, aineettoman ja digitaalisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristöjen vaaliminen, kehittäminen ja hyödyntäminen koko yhteiskunnan voimavarana. Tavoitteena on, että kulttuuriperintöä arvostetaan ja sen tunnistaminen, suojelu ja vaaliminen on kaikkien yhteinen tehtävä. Kulttuuriperinnön mahdollisuudet tunnistetaan ja niitä hyödynnetään yhteiskunnan eri osa-alueilla ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Strategiassa kulttuuriperintöä tarkastellaan yksilöiden ja yhteisöjen kannalta sekä yhteiskunnan eri sektorien, politiikkatason ja yhteiskunnan päätöksenteon kannalta.

Kulttuuriperintöstrategian tärkeimpinä arvoina ovat kestävyys, moninaisuus ja yhdenvertaisuus. Läpäisevänä arvona on myös vastuu kulttuuriperinnön säilyttämisestä ja suojelusta tuleville sukupolville. Strategian tavoitteena on toimia Euroopan neuvoston Faron sopimuksen toimeenpanon välineenä ja osaltaan edistää Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamista.

Euroopan neuvoston puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä, eli niin sanottu Faron sopimus, korostaa kulttuuriperinnön monimuotoisuutta ja merkitystä kestäväen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen voimavarana. Sopimuksen keskeisiin tavoitteisiin kuuluu kulttuuriperinnön, elämänlaadun, identiteetin ja kestäväen kehityksen välisen yhteyden vahvistaminen yhteiskunnassa.

Faron sopimus kannustaa arvokeskusteluun kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä ja kehittämisen suunnista. Tavoitteena on laaja kansalaisten osallistuminen. Sopimuksen kantavat periaatteet ovat jokaisen oikeus kulttuuriperintöön, jaettu vastuu omasta ja yhteisestä kulttuuriperinnöstä sekä sen kestävästä käytöstä yhteiskunnallisen kehityksen ja hyvän elämän perustana.

YK:n kestäväen kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 pyrkii kestäväen kehitykseen niin talouden, ihmisten hyvinvoinnin kuin ympäristönkin kannalta. Agenda 2030 perustuu ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen kestävyYTEEN, jotka limittyvät tiiviisti yhteen. Jokaiseen kestävyYTEEN osa-alueeseen liittyy myös kulttuurinen ulottuvuus.

Kulttuuriperintö voi toimia myös kestäväen elämäntapaa tuottavana muutosvoimana, jossa yksilöt ja yhteisöt voivat yhtäältä löytää kulttuuriperintöön pohjautuvia ratkaisuja tai toisaalta luoda yhdessä uutta, kestäväen kulttuuriperintöä. Tämä on osa kestäväen kehityksen kulttuuriulottuvuutta, joka läpileikkaa kestävyystavoitteita.

Kulttuuriperintöstrategiassa on neljä tavoitelukua, joihin sisältyvät myös toimenpidelinjaukset. Tavoitteissa painottuvat ihmisten ja yhteisöjen omistajuus, vastuu ja osallistumismahdollisuudet kulttuuriperintöön, kulttuuriperintö osana ekologista kestävyYTEä, osaamisen ja oppimisen tukeminen ja vahvistaminen sekä kulttuuriperinnön taloudellisen potentiaalin kestävä hyödyntäminen. Lisäksi tavoitteissa on otettu läpäisevästi huomioon tieto ja taidot, digitaalisuus, alueellisuus, paikallisuus sekä kansainvälisyys.

Toimintaympäristön kuvaus sisältää yhteiskunnan keskeiset muutostekijät, jotka vaikuttavat kulttuuriperintöön ja joihin kulttuuriperinnön avulla voidaan vaikuttaa. Tavoitelukujen jälkeen tarkastellaan yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia sekä strategian toimeenpanoa omissa luvuissaan.

Strategian liitteenä on kattava katsaus taustoittavaa tietoa kulttuuriperinnöstä.

Kulttuuriperintöstrategian tavoitteet ja toimenpidelinjaukset on koottu neljän luvun alle, joissa painottuvat

- ihmisten ja yhteisöjen omistajuus, vastuu ja osallistumismahdollisuudet
- luonto ja ilmastonmuutos
- osaamisen ja oppimisen tukeminen ja vahvistaminen sekä
- kulttuuriperinnön taloudellisen potentiaalin kestävä hyödyntäminen.

Jokaisen luvun aluksi asetetaan tavoitteet vuodelle 2030. Tavoitteisiin liittyvät myös niitä toteuttavat toimenpidelinjaukset. Kaikki tavoitteet ja toimenpidelinjaukset on esitetty kootusti strategian lopussa.

Esittelijä	sivistysjohtaja Petri Käkönen
Päätösehdotus	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta merkitsee Valtioneuvoston periaatepäätöksen kulttuuristrategiasta 2023-2030 tiedoksi ja käsittelee sen keskeisen sisällön.
Päätös	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta merkitsi Valtioneuvoston periaatepäätöksen kulttuuriperintöstrategiasta 2023-2030 tiedoksi ja käsitteli sen keskeisen sisällön.
Muutoksenhaku	Muutoksenhakukielto